

't Teuverweurtien: *Een veraeltien die op valse kerstgedachen is bazeerd.*

Bi'j 't uut de tied raken van de vrouwe bin-k aer vroggere vriendinne gaon opzuken in 't verzörgingste-uus wöör zij kört döörveur permanent was kommen wonen.

Ik troffe mi'j döör een verdrietig mensien an die zich muuilijk bergriepbaer kon uten en zeggen wat aer zo neerslachtig maken. Ik adde de meid as een opgewekte vrouwe leren kennen, maer een zombie zien wörren, deur meer dan veerentwintig jöör medisienen te gebruiken, wöörvan aer umgèvink aer altied ef an-e-praot dät zij der ook nooit meer vanof zollen kommen.

Maer now zat zij döör in 't verzörgingste-uus met 't gevuul van **of-e-dankt** en **weg-e-stopt** te wèèn. Der zatten niet ärg völle lèvensvreugde meer in. Zij preberen de umstandigeden in aer praoten te accepteren, maer kon de skien emotioneel maer muuilijk opollen.

Ik konne aer eigenlijk allenig maer anbieten wat ofleiding te gèven deur aer met goed weer in een rolstoel te zetten en mèè naor buiten te sleppen en deur 't bos of umgèvink te dauwen. Èven buten lucht laoten opsnoeven en naor een andere umgèving te brengen.

De eerste gesprekken gongen absoluut muuilijk en waeren eeders on-samen-angend, deur de steeds maer weer in eralingen vallende körte zinnegies of woorden wöormèè 't mense aer belèvingen of ongemakken wollen delen. En as dan de situasie zo izzen dät zij vake zelf gienies weten wat ter allemaole aover aer wörren beslist of der gien jota van snappen, en bi'j naovraogen allenig maer te euren kreg . . . **ie binnen in de waere** . . . probeer dan maer iens een luusterend oor te vinnen.

Nee . . dan kroep in in oew schulpe en zunder ie oe 't liefst een bettien of . . wat dan weer een bonke gezeur en vraoger'je van anderen opröp.

't Ef mi'j de neudige muuite ekost umme aer dudelijk te maken dät zij zich närgens veur oeven te sjeneren en gerust maggen janken as dät zomaer inies bi'j aer opkwammen. En dät, as zij bi'j eralink steeds maer weer etzelde preberen te vertellen, ik der niks van zalle zeggen en aer ook niet willen ofstoppen deur maer te roepen . . . **dät e-j al verteld !** Die remedie wärken tenminste . . . As zij 't bi'j er-aling blèf vertellen, en as döör dan kleinere variasies in veurkommen, is met een bettien logies naodenken wel te achteraelen wat aer dwärs zitten.

En hier begonnen veur mi'j ook die onmenselijke Kärstgedachen

De vrouwe wöör ik 't ier aover ebbe moggen, um de ien of andere reden, niet meer in de uuskamer van de woongroep samen met de anderen èten . . **zij mos dät maer op der eigen kamertien doen. (alleent !)**

Een kamertien van krap-an 3 bij 3 met döörin een zörgbedde, twee kasten, een wasbak, een töfeltien, rolstoel, rollator en een stoel veur een bezuker.

En a-j dan weten dät aer eigen umgèving de aoverplaatsing naor 't wonen in een zörginstelling ef bevördert met de gedachtegang . . **dan zit zij niet altijd alleent** . . . *gaot bij mij de stiekels opstaon.*

Met de Paosdaegen van 2022 wazzen der ien van de verzörgenden in de woongroep zo menselijk umme aer, *tegen de zörgrapportage in*, in de uuskamer met de andere bewoners van dezelde ofdelink te laten mèè-èten. 't Meisien ef döör twee dagen zitten janken van *emotionele vreugde* en bleven wèkenlang disse blijskop eralen.

En a-j dan now , *zoas ieder jöör opnij* , weer al de stomme reclames ziet van dät *Oh-Oh* zo vrolijke gezellige samenzijn van familie en of vrienden tiedens de Kärstdaegen . . . *met de wetenskap wat ter in de zörginstellingen gaonde is* . . . is veur mij de lol der al wel weer of.

En nee . . . 't Is niet de skult van de mensen die in de zörginstellingen wärken en uut alle macht preberen de medemenselijk-eid zo goed en zo kwaod as dät giet aover te brengen, maer die in un andelen veur un ook zo völle bepärkingen ebben.

Maer de bestuurders en bedenkers van die maotregels ?? . . .

Döör e-k elaas gien kärstgedachen bij !!

Dus a-j disse Kärst in alle gezellig-eid de familie bij mekaere ebt weten te kriegen umme in ieder geval 't sociale van een gezinslèven mèè te kunnen maken . . . maggen ie ook wel (*ook al is 't maer veur eel èven*) stille staon bij de zwakkere, vaak zieke en ulpbe-oevende olderen. Bedenk astoeblijf èven . . **dät wachen** altijd **lange duren** en *de bewoners in de instellingen dit ele dagen doen !*

Ooit skreven een lid van de dialectkringe-Zwolle een gedicht aover de verzörgingsteuzen en de umstandig-eden veur de mensen die döör wonen. 't Verael wazzen baseerd op de ervaring die de auteur adden op-e-daon tiedens bezuk an der zusse. Laterder adde ik de ere dit gedicht, *op aer verzuuk en op der eigen cremasie*, publiekelijk veur te dragen. De skriefster wazzen elaas wel in de zörg op-enömmen ewest en is van dööruit toch naor de ieuwig-eid vertrökken.

Ik plase, *met toestemming van de dochter*, nogmaols de tekst, umme dät die zo meraekels goed de belèving van de bezuker en bewoners weergèf . . . en dudelijk maken dät ter sindsdien maer weinig is veranderd . . **be-alve dan . . dät 't now nog minder is ewörren.**

't Verzörgingste-uus:

A-j in zo'n te-uus naor binnenstapt,

Is 't net o-j gelieke dichte klapt.

Al die olden met gebrèken,

't Äрте blef oe in de kèle stèken.

Een paer vrouwen en een enkele man,

Staeren oe met löge ogen an.

Zi'j bint elemaole in zichzels ekeerd,

Wat is 't lèven voor un nog weerd?

Met rollators en met stokken,

Lopen ze een entien en-en-weer te sjokken.

Of zi'j zitten in een zaaltien bi'j mekander,

Wöör gieniene wat zeggen tegen de ander.

De iene murmelt wat, de ander kucht,

de därde slaken een diepe zicht.

Lange daegen, . . . endeloze nachen . . . ,

En maer zitten . . . en maer wachen . . .

Op bezuuk, . . . *dät **niet** op kump daegen !*

Dät beeld . . . *blijf maer an mi'j knaegen,*

En ik zegge 't zonder aoverdrieven:

Ik magge aopen, dät 't mi'j bESPöörd zal blieven!

Zo ulpbe-oevend te wörren as een kind,

A-j toch zo of-ankelijk en ulpeloos bint . . . ,

Ko-j dan maer weer terugge in de moederskoot,

*Elaas . . . de ienigste ontsnapping . . . **is de dood.***

En dät . . . is 't now maer net.

Kärst 't feest van geboorte en licht . . . is onlösmakelijk verbunnen met **Paosen** in *lieden en stárven*.

Vergèèt de medemens niet as die ulpbe-oevend is . . . **gevuul ebt ze nog wel** degelijk . . . stel oew bezuuk niet uut . . . veur dä-j der ärg in ebben . . . bi-j te late !

En wat is dan 't teuverweurtien in dit vremde Kärstverael ??

Andach(t) . . . niet meer . . . niet minder . . . gèèf un **Andach(t)** !

En ik wense iederiene in alle opzichten een bli'je Kärst en een oopvol ni'j jöör toe.

